

BOIX-FUSTER, Emili (ed.) (2015).

Urban diversities and language policies in medium-sized linguistic communities.

Bristol: Multilingual Matters. 194 p.

El volum *Urban diversities and language policies in medium-sized linguistic communities*, editat pel professor Emili Boix, és una obra que explora les polítiques lingüístiques implementades en diferents àrees urbanes, totes caracteritzades per un consistent grau de multilingüisme. De fet, el volum analitza la configuració sociolingüística de les ciutats europees següents: Brussel·les, Vigo, Hèlsinki, Tallinn, València, Barcelona i Copenhagen.

En aquest llibre, la ciutat, contenidor multilingüe i receptor recreador d'identitats socials, es configura com un dispositiu interpretatiu que permet explicar dinàmiques sociolingüístiques complexes, en part conseqüència de moviments migratoris i de la difusió de l'anglès com a llengua franca. Aquesta plataforma paradigmàtica que és la ciutat es troba a la intersecció de processos globals i de processos de significació locals. A partir d'aquesta visió es proposen vuit capítols ben organitzats i ben estructurats.

En el primer capítol, firmat per Guus Extra, s'ofereix una panoràmica comparativa de sis ciutats multiculturals europees: Göteborg, Hamburg, la Haia, Brussel·les, Lió i Madrid. Es tracta d'un capítol que es configura com una mena d'iniciació als temes del llibre. A la llum de les dades i dels mètodes proposats pel Multilingual Cities Project, el multilingüisme es configura com un estil de vida no marcat, i es registra incoherència entre usos lingüístics en el domini educatiu i en el domini familiar.

El segon capítol, firmat per Philippe Hambye, analitza la situació sociolingüística de l'holandès a Brussel·les. L'autor ens mostra les polítiques de promoció lingüística en referència a l'holandès, que produeixen tensions i ambivalències derivades de la predominança de la comunitat francòfona. En la part central l'autor mostra com els moviments migratoris i la difusió de l'anglès com a llengua franca són processos que afecten una llengua mitjana com l'holandès. En conclusió i en consideració d'això, l'autor exposa les iniciatives per promoure l'holandès per contrastar la pressió assimilatòria del francès.

El tercer article, firmat per Iago González Pascual i Fernando Ramallo, analitza la diversitat lingüística de la ciutat de Vigo, principalment des del punt de vista del paisatge lingüístic.

En la primera part es fa una acurada descripció d'una ciutat fortament castellanitzada, on és visible una actitud positiva cap al gallec, conseqüència del model d'educació bilingüe implementat en les últimes tres dècades. En conclusió, els autors assenyalen que una major visibilitat de la llengua no coincideix amb un increment en els

usos, en consideració del fet que la llengua escrita i la contrapart parlada tenen valors simbòlics diferents.

El quart capítol, firmat per Pirkko Nuolijarvi, està format per una primera part en la qual es privilegia una aproximació històrica per explicar l'actual configuració sociolingüística de Finlàndia i les llengües parlades en el territori: el finlandès i el suec. Els estudiants allòctons tenen el dret d'estudiar la seva llengua durant tot el trajecte educatiu. Més endavant l'autor evidencia el procés d'anglització que estan implicant les universitats i la centralitat d'aquest debat en el món acadèmic finlandès. En conclusió, davant d'aquest escenari l'autor constata l'existència del risc de reduir l'ús de la llengua nacional a esdevenir un element d'importància simbòlica i no educacional, professional i econòmica.

El cinquè capítol, firmat per Josep Soler Carbonell, descriu la distribució del repertori lingüístic a la ciutat de Tallinn, la capital estoniana. L'autor observa com l'estonià ha passat de ser considerat llengua local, connotada com a llengua de l'autenticitat, a adquirir un valor instrumental, en particular entre els vells russòfons. En la part central l'autor observa que les joves generacions viuen una mena de conflicte ideològic entre d'una banda una obertura a l'anglès, o sigui, una llengua valorada positivament pel que fa a estatus i influència (*leverage* en anglès), i d'una altra banda, mantenir l'estonià com a marc d'identitat. En conclusió, l'autor valora la possibilitat que l'ús de l'anglès podria ser d'ajuda en una dinàmica de manteniment i reforçament dels confins ètnics entre els dos grups lingüístics, que de tota manera són encara bastant impermeables l'un respecte a l'altre.

El sisè capítol, firmat per Miquel Nicolàs Amorós i Francesc Jesús Hernández Dobon, en la primera part ens ensenya com s'ha anat configurant històricament el valencià en l'escenari sociolingüístic de la ciutat de València. Els autors estableixen un paral·lelisme entre la pèrdua i la reconstrucció d'un espai urbà i la substitució lingüística i recuperació del valencià (varietat local del català). En la part central els autors evidencien que l'escassa vitalitat i les dinàmiques de la nova globalització produeixen *no-llocs* de la consciència lingüística (parafraçant el *non-lieux* d'Augé, 1994), com testimonia la discontinuïtat entre la percepció social de l'ús del valencià i l'ús efectiu. En conclusió, els autors evidencien que un increment de les competències en valencià no n'ha produït un major ús.

El setè capítol, firmat per Emili Boix-Fuster, analitza la configuració lingüística de la ciutat de Barcelona, en la qual el català es troba competint amb el castellà en diversos àmbits de la vida pública. L'autor il·lustra com l'actual vitalitat lingüística del català es configura com un cas únic entre les llengües minoritàries de l'Europa occidental. Amb abundància de detalls, l'autor ens explica que aquesta vitalitat depèn principalment del sistema educatiu de la immersió lingüística. Al mateix temps, l'autor es demana si a la llum de l'arribada de milions d'immigrants no catalanoparlants i del rol assumit del castellà com a llengua pivot, el català no corre el risc de limitar-se als catalans i locals considerats com a «autèntics». En conclusió, l'autor subratlla la importància del manteniment del català a la ciutat de Barcelona, com a *conditio sine qua non* per al manteniment de la llengua a tot Catalunya.

En el vuitè capítol, firmat per Marie Maegaard i J. Normann Jørgensen, s'analitza la configuració sociolingüística de la ciutat de Copenhagen. En la primera part, els autors analitzen els tres grans desenvolupaments que van ocórrer entre el 1660 i el 1945, en la realitat sociolingüística de la ciutat de Copenhagen, que si d'una banda van permetre l'estandardització i la difusió del danès, d'una altra banda van produir la desaparició dels dialectes locals. Més endavant els autors afirmen que la diversitat lingüística de la ciutat (conseqüència de les onades migratòries dels últims cinquanta anys) no va tenir impacte en l'estatus del danès com a llengua estàndard i nacional; al contrari, l'anglès és bastant dominant a Copenhagen. En la part central els autors exploren el sistema de recepció escolàstic de la comunitat estrangera (que preveia l'ensenyament de la llengua primera dels estudiants estrangers), que va ser anul·lat el 2001 després de la victòria d'un partit conservador (Dansk Folkeparti). En conclusió, els autors evidencien que la clàssica distinció entre els sociolectes de l'alt i el baix Copenhagen, si bé depèn del factor de classe social i d'etnicitat, encara s'està transformant.

Hi ha diversos aspectes destacables de l'obra que cal tenir en compte en clau positiva. Primer: la dimensió històrica en la qual es desenvolupa el discurs sociolingüístic sobre les ciutats. Segon: l'adopció del model autenticitat-anonimat per explicar el rol de les llengües mitjanes en l'espai urbà es configura com un dispositiu molt útil per entendre la complexitat sociolingüística d'aquestes ciutats. Tercer: el caràcter dialèctic entre capítols i intertextual de l'obra ens facilita la lectura i la comprensió. Finalment es pot afirmar que aquesta obra, en un moment històric de canvis sociodemogràfics i sociolingüístics, registra puntualment aquestes transformacions i proposa d'afinar-ne els instruments d'observació i d'intervenció en suport d'una sostenibilitat lingüística urbana en la qual les llengües mitjanes puguin tenir el seu rol.

Nicola VAIARELLO

Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació. Universitat de Barcelona

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

AUGÉ, Marc (1994). *Los no lugares: espacio del anonimato: Una antropología de la sobremodernidad*. Barcelona: Gedisa.